

Kiadja: A FÖLDMIVELÉSÜGYI M. KIR. MINISZTERIUM
AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJELENIK minden hó 1-én és 15-én.
Az Országos Halászati Egyesület tagjai ingyen kapják.
Nemtagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K, fél évre 3 K

Szerkeszti: RÉPÁSSY MIKLÓS.
Szerkesztőség: Budapest, V., Úgyvéd-utca 19. szám., IV. emelet.
A lapra vonatkozó mindennemű közlemények a szerkesztőséghez intézendők.
Hirdetéseket a lap számára a „Patria” r.-t. Budapest, Üllői-út 25. vesz fel.

TARTALOM: Hivatalos rész. — A haltakarmányfélék b'ztosítása. — Haldrágaság? — A balatoni fogassüllő ivari s a kőszüllő faji különbségeiről. *Vutskits György dr.* — Hogyan gazdálkodjunk folvóvizekben? (fs.) — Társulatok. Egyesületek. — Vegyesek. — Tárca: Grániczjárás. *Jurán Vidor.* — Hirdetések.

HIVATALOS RÉSZ.

Körrendelet a pézsmapoczkok elleni védekezés ügyében.

7775—1915. II-B-2. sz.

M kir. földművelésügyi miniszter.

Valamennyi folyam- és kulturmérnöki hivatalnak, valamennyi vízszabályozó és ármentesítő és vízrendező társulatnak, valamennyi halászati társulatnak, valamennyi erdészeti hatóságnak (a horvátországiak kivételével).

Gazdasági életünket újabb állatkár fenyegeti. Nyugatról a Duna völgyében terjeszkedve közelít hazánk felé egy nagyon szapora és felette kártékony patkányféle rágcسالó, az ú. n. *pézsmapoczkok* (fiber zibelhicus) nevű állat.

Őshazájából: Kanadából mintegy tíz évvel ezelőtt mesterségesen telepítették át Csehországba, állítólag gereznája kedvéért. Kítűnt azonban, hogy ennek az értéke távolról sem éri el az amerikai pézsmapoczkokét, ellenben életmódja és falánksága miatt az ottani magassokon álló mező-, hal- és erdőgazdaságokban okozott kártételei által annyira veszedelmesnek bizonyult, hogy a hatóság közszükségből volt kénytelen ezen állatnak minden módon való pusztítását általánosan kötelezővé tenni.

Életmódjáról, kártételeiről és az ellene való védekezés mikénjéről, az ide mellékelt ismertető füzet tájékoztat részletesebben. Csupán azt kívánom kiemelni, hogy hazai gazdag vízhálózatunk, a szabályozott folyókkal kapcsolatos holtvizek, a természetes és a mesterséges halastavak, a vizekmenti ármentesítő és egyéb töltések (út-, vasútvonalak) nagyban kedveznek a jövevény elterjedésének, nemkülönben, hogy mint felette óvatos, rejtőzködve, éjjel vonuló állatot, nehéz meglátni és figyelni is csak táplálkozásával, továbbá építkezésével kapcsolatos jelenségekből lehet.

Eme jelek a vizek körül mutatkoznak s így az állat megtelepedésének, illetve terjedésének észlelése és megállapítása körül oly egyének végezhetnek leghasznosabb szolgálatot, a kiket foglalkozásuk, avagy hivatásuk a vizekhez, illetve vízpartokhoz köt. Ilyenek a halászok, vadászok, mező- és erdőőrök, gát- és zsillipőrök, tógazdák, hal- és vadőrök stb., minélfogva a fősúlyt egyelőre arra vetem, hogy ezeknek a figyelme a *pézsmapoczkokra* mentől jobban felhívassék.

Bizalommal fordulok tehát Czimhez avval a kérelemmel, hogy hazai termelésünket is fenyegető ezen újabb veszedelem leküzdésében segítségemre legyen azzal, hogy a mellékelt nyomtatványokat az említeit körkötő eljuttatja és a saját hatáskörében gondoskodik érdeklődésük lehető felkeltéséről, ébrentartásáról, ebbeli tevékenységük irányításáról és felügyeletéről.

Számítok továbbá arra is, hogy amennyiben az illetők magok nem hajlandók szerzendő tapasztalataikat, az ezek összegyűjtésére és feldolgozására hivatott m. kir. állami rovarügyi átlomással (Budapest, II., Kitaibel Pál-u. 1. sz.) írásban közölni, azokat Czim fogja a nevezett állomáshoz eljuttatni.

Végül megemlítem, hogy a Magyarországon elejtett első tíz példány pézsmapoczkok után, amennyiben azok az említett állomáshoz beküldetnek, az Országos Halászati Egyesület részéről átengedett 100 K összegből 10—10 K jutalom fizettetik az illetőnek; továbbá, hogy egyidejűleg intézkedés történt aziránt is, hogy bárki kaphat a pézsmapoczkokra vonatkozó ismertető füzetekből, ha erre vonatkozó kívánságát a m. kir. földművelésügyi minisztériumhoz intézendő egyszerű megkeresésben bejelenti.

Budapest, 1915. október 26.

A miniszter helyett:

Br. Kazy
államtitkár.

A haltakarmányfélék biztosítása.

A m. kir. földművelésügyi miniszter úr az alábbi leiratot intézte az *Országos Halászati Egyesülethez*:

Magyar királyi földművelésügyi miniszter. 7995/1915. II./B 1. A haltakarmányfélék biztosítása tárgyában f. évi augusztus 5-én hozzám intézett kérvényére a kereskedelemügyi m. kir. miniszter úrnak e tárgyban kiadott rendeletét másolatban idezárva azzal a kéréssel küldöm meg, hogy azt az érdekelt tógazdákkal közölni szíveskedjék.

Budapest, 1915. október 25.

A miniszter rendeletéből:

Roth Loránd
miniszteri tanácsos.

Kereskedelemügyi m. kir. miniszter.
58622/1915. IV. sz.

Másolat.

Valamennyi magyarországi vármegyei törvényhatóságnak.

A magyar királyi földművelésügyi miniszter úr arról értesített, hogy az Országos Halászati Egyesületnek hozzá intézett jelentése szerint a közigazgatási hatóságok előfordult konkrét esetekben több ízben kérdésesnek tekintették a tógazdaságoknak a mezőgazdasági üzemek közé való tartozását és ehhez képest a tógazdaságok takarmányszükségletére szolgáló gabona beszerzésének a fennálló rendelkezésekhez képest való mikénti fedezhetését.

Tudomásvétele és mihez tartás végett közlöm ennél fogva alispán urral, hogy a tógazdaságok mezőgazdasági üzemeknek tekintendők, minél fogva az üzemükhöz szükséges takarmányozási célra szolgáló gabonát a folyó évi 2468/M. E. szám alatt kiadott rendelet 2. §-a értelmében a telephelyük szerint illetékes törvényhatóság területéről a termelőktől szabadon beszerezhetik. Amennyiben pedig a szükséges gabonaneműt saját törvényhatóságuk területéről abból az okból, mert az illető gabonanemű ott a kellő mennyiségben rendelkezésre nem áll, be nem szerezhetnék, úgy a folyó évi 2986/M. E.

Grániczjárás.

A „Halászat” eredeti tárczája.

Irta: **Jurán Vidor.**

Azt mondják a györkei öreg gazdák, a kik késői alkonyatkor pipaszó mellett csöndes szóbeszédre egyenként nyitnak a bíró szobájába, hogy az ő védőszenijök: vértess Szent-György lovag, hóvirágok nyílásának idején győzte le a Jávörvölgy félelmetes sárkányát.

De hát az még akkor történt, mikor az őstelepések kulturájának első hajtásait szédülta a telhetetlen szörnyeteg. Azóta századok patinája ékesíti a nemes legendát, a nagy hegyek között pedig békesség van, legföljebb a tátrai havasok fejedelme: tenyerestalpas maczkó úr riogatja a sziklás legelőn bogarászó nyájakat.

Grániczjárásban elfáradva, mi is letelepszünk a búbos melletti padkára és a hadrakelés óta immár egyéves jó szokásunkhoz híven, vérbéli rétháti termékkel megtömködjük selmeczi pipánkat és buzgón segítjük füsttel megtölteni a kis szobát.

Egy hétévtizedet megtapasztalt öreg gazda véleményezi:

— Haj, ezidén fehér bundában köszöntött reánk lovag Szent-György védőnk.

A szomszédja folytatta:

— Nem volt csuda, hisz a másik szomszédásunkban: Gorliczén beásva feküdt Szibéria muszkája.

számú rendelet értelmében az illetékes törvényhatóságnál szorgalmazhatják, miszerint a törvényhatóság a szükséges gabonamennyiségeket az erre szóló kormányengedély kieszikölése után a maga részéről beszerezze és az illető tógazdasági üzemnek rendelkezésére bocsássa.

Budapest, 1915. október 12.-én.

Harkányi s. k.

A másolat hitelül:

Vicenik Ferenc
min. s hiv. főigazgató.

Amidőn az *Országos Halászati Egyesület* vezetőségének kívánságára ez úton közöljük az egyesület tagjaival e nagyfontosságú rendeletet, emlékeztetünk arra is, hogy ez a rendelkezés az egyesületnek a m. kir. földművelésügyi miniszter úrhoz intézett és a „Halászat” f. évi 17. számában is közölt kérelmének az elintézése. Ezzel eléretett az, hogy a takarmány biztosítása tekintetében a tógazdaságok épp oly elbánás alá esnek, mint a *mezőgazdasági üzemek*. Amennyiben a gyakorlatban ezek után is merülnének még fel itt-ott nehézségek a haltakarmányszükséglet biztosítása tekintetében, legcél szerűbb lesz, ha az érdekelt felek azokat az Országos Halászati Egyesületnél haladéktalanul bejelentik, hogy ott aztán az orvoslás módja iránt sürgős lépések legyenek tehetők.

Haldrágaság?

Hogy nagy a drágaság mindenfelé, azt ugyancsak érezzük. Érezzük annyira, hogy ez a kellemetlen érzés igen sok tekintetben befolyásolja már tárgyilagos, elfogulatlan ítéletünket is. Példa erre éppen az a nekünk annyira szokatlan jelenség, hogy a napilapokban megnyilatkozó „közvélemény” oly sűrűn foglalkozik mostanában a halászzattal, azaz a *haldrágasággal*. A szelid humorral fűszerezett szakvéleményektől kezdve, az ugyan csak körül- és elcsiszolt interju-okon át fel egész a bör-

A lóca végén rábólint a bénakarú honvédfiú:

— Úgy éreztük mindig, valahányszor a közelükbe férköztünk, hogy fogvaczogtató hideg áramlik át onnan túlról. Kraszniknál is, mikor a nyárvégi hőégben három napig tartott a táncz és a levegő égett a robbanó srappellektől, valahányszor szuronyvégre megrohantuk őket, Szibéria velőtdermesztő hidege vágódott az arcunkba.

Ki egyébről is folyhatna tovább a szó, mint a vitéz fiúkról, akik most odaát végzik a nagy „kaszálás”-t. Csöndesen, lassan szövődik a beszéd, izgalmak nem hevítik a lelkeket, csak valami daczos büszkeség gyűl ki a szemekben, ha egyik-másiknak meg-megremeg a hangja. Haj, valakit már hiába vár a meghitt kis hajlék! A veszteségszülte szívetmarkoló fájdalmat lassan már letompította a nemes büszkeséget keltő hír: „ők” mindig előljárnak.

A bíró azonban úgy véli, hogy az est bús gondolatai az álmokban tovább szövődnek, miért is más irányba tereli a beszédet:

— Hetivásáron jártam a miastóban!*)

A megkönnyebbülés sóhaja fakad fel a keblekből; kérdés kérdést követ. A kenyérmag, ló és tüzelőfa ára érdeklí leginkább a kedélyeket. Különféle vélemények

*) Lengyelül = városban.

tönnel fenyegető törvényes rendeletek sújtó erejét felidézõ megnyilatkozásokig, mindennek mindig az a csattanója, hogy -- a hal is rettenetes drága!

Nézzünk hát a dolognak kissé a szemébe.

Minden közgazdasági elméletet félretéve, a drágaság gyakorlatilag ott fogható meg, a mikor az élelmiszer a *fogyasztó* elé kerül, abban az árban, a melyet a fogyasztó azért az élelmiszerért tényleg fizet, hogy azt *megehesse*. Ez az ár legközvetlenebbül olvasható le a nagy, nyilvános étkezőhelyiségek étlapjainak árjegyzékéről. Miután pedig a nagytömegű polgári közrend viszonyai lehetnek leginkább mértékadók, ideiktatjuk egy budapesti, közismert, nagyon látogatott s elismert tisztességes vendéglőnek f. évi október 28-i étlapjából a bennünket érdekelt részt. Ime:

Balatoni süllő	?	fillér
Hideg fogas	3.20	"
Fogas vajban	3.20	"
Ponty rántva	2.40	"
Viza rántva	3.40	"
Csuka ajókéval	2.40	"
Szegedi halászlé	2.20	"
Magyar ponty	2.20	"
1/2 iácán	3.40	"
Ózgerincz	3.50	"
Ózcomb	2.70	"
1/4 vadkacsa	2.20	"
1/2 becsinált csirke	3.20	"
1/2 sült csirke	3.20	"
1/4 kacsa	3.00	"
Kacsapörkölt	3.00	"
Vadsertés	2.70	"
Füstölt oldalas	3.00	"
Páczolt ürüzcomb	2.70	"
Tüzdelt szarvas	3.00	"
Sült sódar	3.50	"
Rántott bárány	3.00	"
Eredeti debreczeni	3.00	"

Egy másik, ugyancsak úgynevezett jó polgári vendéglő november 3-iki étlapjából kivesszük a következőket:

Ponty rántva	1.80	fillér
Fogas vajjal	2.40	"
Balatoni süllő rántva	?	"
1/2 pörkölt csirke	2.30	"
Borjúvesés	1.90	"
Borjúczomb	1.90	"
Sertéskaraj	2.40	"
Szűzsült	2.40	"
Szalonnásült	1.80	"

Bátran utána tehetjük: „és így tovább“.

Ezek az étlapokon nincs olcsóbb húsétel a halnál, annál a halnál, a mely a közfogyasztás szempontjából egyedül jöhet számba: a *pontynál*, illetőleg a pontyval egyárú, vagy annál olcsóbb féleségeknél (csuka, czompó stb.).

Teljesen megfelelnek az étlapokról leolvasható tényeknek a budapesti központi vásárcsarnokban észlelhető dolgok. F. évi nov. hó 1-én pl. a következő *kicsiben való eladási* árakat lehetett az elárúsítók fekete táblájáról leolvasni (magunk jegyeztük fel!):

Vesepecsenye	8.40—12.—	K
Leveshús	6.— 7.20	"
Borjúczomb egészben	7.60— 8.—	"
Sertésczomb	5.44	"
Juhczomb	4.—	"
Liba	5.—	"
Kacsa	6.— 9.—	"
Csirke	3.— 4.60	"
Pulár	4.— 5.—	"
Ponty élő	3.60— 4.—	"
Ponty jegelt	3.— 3.20	"
Csuka	3.20— 4.—	"
Czompó	3.60	"
Kárász	3.— 2.40	"
Süllő	5.— 8.—	"
Fogas	8.— 9.—	"

és élettapasztalaton nyugvó nézetek kölcsönösen kicserélődnek és mikor nagyjából ki-ki tolmácsolta a magát, a falu esze új mederbe tereli a gondolatszöveget:

— Az ópiacson is megfordultam!

Mert hát azt tudni kell, hogy az ópiacz bonyolítja le a konyha kereskedelmét. Itt drágul vagy lanyhul a tojás, vaj, csirke; az ár állandóan hullámzik, akár csak a tenger vize. A suba alól rejtett dolgok is előkerülnek, miket nem tanácsos sokáig közszemlére tenni, nehogy birhatásuk miatt valakibe kételyek támadjanak. Itt egy lazac, amott pisztrángok aranyfénye villan meg egy pillanatra és rövid alku után rejtekhelyet cserélnek: a suba alól a kaftán alá vándorolnak.

Egy köszvényeslábú gazdát, valamikor híres orvhalászt is e titkok csiklandozzák:

— Sokan voltak?

A bíró megérti a célzást, egyet mosolyog, aztán kielégíti az öregot:

— Voltak, de üresen. Azonban a sánta Barteket a másfél tuczat anyányi halával egyetemben majd szétzedték. A többi káromkodott, rettenetesen czipfrázták az áldást!

Úgy érzem: most a grániczjárókra kerül a sor! Jómagam bogozom a göböt:

— Aztán kit szeretnek úgy odaát?

— Kit? Azt mondta a ragyás Macsku, hogy a honvéd-

káplárt vörös kutyájával egyetemben üsse agyon a tatár istennyila!

Az üdvözlét nekem szól, de a választ a rendőrből lett markos honvédem adja meg:

— Fél az oda menni, ahol honvéd van!

A gazdák jóízűt nevetnek és mivelhogy az idő belenyúlt az öreg estébe, kiverik pipáik hamuját és derülten elköszöntenek.

A falu esze pedig megkönnyebülten felsóhajt, mert a derű még ma visszhangot fakaszt a tűzhelyeknél és verőfényével bearanyozza a pihenők álmait.

*

Másutt a nyár aranykalászt érlel, itt a megkéssett tavasz szinpompáját ölti magára.

A réteken és erdei tisztásokon csak most fakadnak az északi Tátra molyhos levelű virágai: az arany csillogó sárgája és az ég kék mélye szöví át a fű zöld szőnyegét. Az erdőben madárdal csattog, e hangversenyben a kakuk még most is fújja a lágy fuvolát,

A merre csak lépünk, részegítő illatár köszönt, a százados fenyők balzsamos leheletével van tele a levegő.

A Halastó vizét levezető patak torkolatával szemben letelepszünk.

Hetek óta járjuk, egyre csak eredménytelenül járjuk a grániczot.

Vagyis ismét csak a *ponty, csuka, czompó, kárász* a legolcsóbb minden fajta húsféle között.

Nagyon jól tudhatjuk, mindenkinek élénk emlékeztében lehet még, hogy az elmúlt békés időszak rendes viszonyai között, még az olcsóbb halféleségek is drágábbak voltak a középminőségű egyéb húsféléknél. Ma a helyzet megfordított.

A *süllőről, fogasról* természetesen nem beszélünk, épp úgy, mint a hogy a 12 koronás tisztázott vesepecsenyéhez sem akarjuk egyéb élelmiszerek árait hasonlítani.

Menjünk már most visszafelé egy-két lépéssel. Lássuk a *termelési költségek* alakulását az elmúlt évben.

Egy igen tipikus példának adataiból tiszta képet nyerhetünk a dolgról. A fővárostól nem messze fekvő, kereken 200 kat. holdas pontytermelő tógazdaságról van szó. Normális években, pl. 1914-ben, termelt a tógazdaságban 240 métermázsa ponty; a halnak a takarmányozására elfogyott 350 métermázsa eleség, a melynek métermázsa 14 koronába került.

Az elmúlt 1915. évben termelt a tógazdaságban 170 métermázsa ponty; elfogyott 250 métermázsa eleség, de az métermázsanként már 30 koronába került. *Kevesebb termelt 70 métermázsaival*, mert az esztendő, a hűvös július, augusztus miatt, igen kedvezőtlen volt a haltenyésztésre; e miatt lehetett kevesebbet is etetni, még ha lett volna is eleség. E mellett az üzemi kezelési költségek, a munkáshiány, fuvardrágaság miatt *legalább 50%-kal* emelkedtek.

A számítás már most a következő. Rendes viszonyok között a 240 q hal elkelt 150 koronájával s így a termelő kapott 36,000 koronát. Ebből kellett rendes kiadásait fedezni, ebből tellett az őt tisztességesen megillető keresete is. Ezt az összeget tehát meg kell ma is kapnia. De ahhoz jó még a 250 q eleség költségtöbblete; mert a 350 q takarmány 1914-ben csak 4900 K-ba került, a 250 q 1915-ben pedig 7500 K-ba: a különbség tehát 2600 K. Hozzá kell még a termelőnek számítania aztán az üzemi költségtöbbletét. Ha rendes viszonyok között holdanként 30 K-t vett számításba,

a mult évben 50%-kal, vagyis 15 K-val többet adott ki, ez 200 kat. holdnál 3000 K. Mindent összevéve tehát, a rendes évi bevételhez, a 36,000 K-hoz, hozzá kell még kapnia a 2600 K-t és a 3000 K-t; vagyis a termelt 170 q halért legalább is 41,600 K-t kell bevennie. Csakhogy a termelőnek még a maga személyét illetőleg is számítania kell az általános drágasággal, neki is többet kerül: cipője, ruhája stb. szóval megélhetése s így nem lehet tőle rossz néven venni, ha a más, mondjuk az ipari termelés árainak nyomása alatt néhány százalékkal nagyobb keresetre törekszik, mint rendes viszonyok között. Azt a 41,600 K-t tehát felfelé kell még kikerekíteni. Így aztán nyilvánvaló, hogy a pontyhúsnak *kg.-ja nagybani átvételnél a tó partján 250—300 K-ba kerül*, egészen természetes s minden tekintetben kifogástalan okok miatt.

Ha pedig azt a halat ott a tó partján a kereskedő így fizeti, akkor figyelembe véve az áru különleges természetével járó kezelési és szállítási nehézségeket, az azt kísérő nagymérvű kockázatot, igen méltányosnak kell tartanunk, ha a kicsiben való elárusításnál a fogyasztónak csak 4 K-át kell a halért fizetnie!

Haldrágaságról ilyen viszonyok között nem beszélhetünk.

„De strigis vero, quae non sunt, nulla quaestio fiat” — boszorkányokról, minthogy nincsenek, szó se legyen! mondotta már jó Kálmán királyunk.

Annál kevésbbé, mert reánk ama bizonyos panaszok azt a benyomást teszik, másképp nem is igen tudjuk a dolgot magunknak magyarázni, hogy nem azok hangoskodnak a haldrágaság ügyében, a kiknek az általános drágasággal valami különösebb küzdelmet kellene vívniok — mindennapi megélhetésük érdekében — azok most inkább a *burgonya, zsír, tojás, tej* s más ilyen mindennapi étel árával törődnek, hanem inkább azok, a kik a mai háborús viszonyok közepette is olcsón akarnának *süllőhöz, kecségéhez, pisztránghoz* s egyéb jókhoz jutni, a mit a többiek a boldogabb békés időben is csak hírből ismertek.

Valakit várunk, kinek tolvajutai a határszéli vízhez elvezetnek, valakit lesünk, kinek titkolt léptei itt mérík valahol a partot.

Pedig holnap megint hetivásár lesz az ópiaczon!

A rendőrből lett honvédem elkéri látcsöveget, a hegyoldalra kapaszkodik egy kicsit szemlélődni.

A nap képét most takarja el a szemközti lengyel havas orma, verőfényt árasztó útja a meredek szikla-csúcsok által körülszegett völgy felett a legrövidebb, aztán újból átveszi itt uralmát a tompa szürkeség.

Kavicsok gurulása és gyors léptek fojtott nesze jelzi: valaki a hegylejtőn lejön. A vérebem felugrik, farkát csóválva kérdően rámereszti tekintetét a kezeit dörzsölő detektívemre:

— A sánta Bartek itt halászik!

— Hol?

— A kis zuhatag fölött!

Sietve fölkapaszkodunk a hegyoldalra, az egyik kiálló nagy sziklái megkerüljük, az emberem ujjával megállást jelez, lassan lekúszik a gránittömb szegélyéhez és magához int.

Szemeimhez illeszttem a látcsövet: a kis zuhatag fölött, a vadaskert kerítésén belül, ott horgászik az én sokat keresett polyákom. Egyszerű fenyőkaró a horognyele, apró halacska a csalétke, valamelyik éhes pisztráng most akadt a horgára, mert kétkézre markolja a dorongot

és úgy lendíti ki pompás zsákmányát. A remek halat leoldja és a kövek között álló vizesvederbe mélyeszi.

No, ilyen orvhalássszal sem akadt még dolgom!

Honvédeimhez a szikla mögé húzódok.

A detektívem úgy véli, hogy a gazember kémekkel dolgozik, azért sikerült eddig mindig megugrania.

Rövid haditanácsot tartunk.

A rendőröm az átkarolást ajánlja. Ő a hegylejtő fenyvesében a felső kanyarulatig megy, a hol a kiálló köveken átgázolható a víz és lesben állva elvágja a visszavonulás útját, ha netalán a kerítés mellett ott keresne egérutat. A molnár óvatosan az alsó kanyarulatnál átvezető pallóhoz húzódik és készen vár. Jómagam a vérebemmel szemközt lepem meg. A többit a marokra kell bízni!

Még egyszer áttekintjük a terepet, az órákat összeigazítjuk, tíz perc alatt mindenki kényelmesen elfoglalhatja helyét, tizenkét perc múlva fölhangzik a támadást jelző fütty.

Ki-ki útjára oszlik. Az enyém a legrövidebb; lassan és fokozott éberséggel ereszkedem le a hegylejtőn.

Már szemben vagyok polyákommal, a fenyők törzsei azonban eltakarnak. A vérebem megszimatozta már, halk kurrogást hallat, minden szál szőre égnek áll és farkát idegesen csóválja. Czirógatással megnyugtatom, mert a támadásig még van öt perc időm.

A polyák fölveti fejét, mereven a völgy alsó kanya-

Sokkal hálásabb s igazságosabb dolog volna arról világosítani fel a fogyasztó közönségnek azt a részét, a mely magának a dolgot egyáltalán megengedheti, hogy a középminőségű halfélék ma a legolcsóbb *húspótlók*, különösen ha a halételek készítésénél kissé gazdaságosabban járunk el, nevezetesen, ha nem annyira zsírban kirántva, hanem inkább főzve esszük a halat és adunk mellé egyebet is, pl. burgonyát, főtt tésztát stb., épp úgy, a mint az más húsféléhez is szokásos.

Ilyen módon kisegítőnk lesz a hal ezekben a nehéz időkben s nem gáncs, hanem elismerés illeti azokat, a kik azt a fogyasztókhöz juttatják.

A balatoni fogassüllő ivari és a kősüllő faji különbségeiről.

Írta: Vutskits György dr.

Habár a fogassüllőnek (*Lucioperca sandra*) egyes nagyobb ichthyologiai művekben részletes és pontos leírását megtaláljuk, különös, hogy ezen közgazdasági-lag fontos halnak tejese és ikrása közötti eltérésekre csakis a legújabb, nevezetesen a *Vogt, Grote dr.* és *Hofer dr.*-féle nagyszabású munkában akadunk rá.

A fogassüllőnek részletes és pontos leírása olvasható ugyan már a *Heckel* és *Kner*-féle monográfiában is, még részletesebben írja le e fajt *Antipa dr.* „Románia ichthyológiájá”-ban, de az említett szerzők a fogassüllő hím és nősténye közötti eltérésekről egy szóval sem emlékeznek meg és csakis *Vogt, Grote* és *Hofer* említett, Közép-Európa halait tárgyaló munkája az egyedüli, mely nemcsak írásban, hanem remekül sikerült illusztrált képekben is bemutatja az ivari különbségeket.

Mivel a zömökebb balatoni fogassüllő ikrása némi tekintetben hasonlít a kősüllőhöz (*Lucioperca volgensis*) is, czélszerűnek találom a fogassüllő ikrásának és tejeseinek rajzban és írásban való bemutatásakor a balatoni kősüllőt is eredeti fényképfelvétel után szemléltetni, annyival is inkább, mivel a kősüllő és a fogas-

süllő közti faji eltérések, sem *Heckel* és *Kner*, sem a *Siebold*, de még a *Vogt, Grote* és *Hofer*-féle nagyszabású munkákban sincsenek eléggé részletesen leírva és az egyedüli mű, mely a fogassüllő és a kősüllő faji különbségeit összehasonlítva tárgyalja, *Antipa dr.* ichthyológiája.

A fogassüllő és kősüllő faji eltéréseinek részletezése annyival is inkább fontos, mivel több újabb és nagyobb zoológiai munka a kősüllőt, mint önálló fajt meg sem említi, egyes munkák pedig azt csakis a fogassüllő varietásának nézik. A Balatonban élő fogassüllő és kősüllő igazolja, hogy nálunk két önálló fajról van szó, *Antipa dr.* munkája szerint pedig Románia vizeiben is mint igazi, alaktanilag és biológiailag is különböző fajok élnek e halak.

Különös a balatoni fogassüllőre nézve az egyes ivarok száma között észlelhető nagy és aránytalan különbség, mely az április és május hónapokban ívó süllőknél nagyon is szembeötlő. Száz ivarérett balatoni fogassüllőnek ugyanis alig 10%-a a teljes és 90%-a ikrás. Az ivaroknak ezen aránytalan eloszlását annyival is inkább hangsúlyoznom kell, mivel ezen jelenséget a süllőfajra vonatkozólag az irodalomban sehol megemlítve nem találtam, holott a marenák (*Coregonus*) ivari eloszlására *Dr. Surbeck G.* és *Nüsslin*, a pisztrángéra pedig *Walter* tettek ilyen irányú megfigyeléseket.

Hämpel szerint a tejesek valamennyi csontos hal között kisebbek maradnak, mint az ikrások, de a tejesek száma általánosságban nagyobb. *Hämpelnek* ezen megfigyelését azért említem meg külön, mert balatoni halászaink az ivarok eloszlására nézve az összes csontos halaknál az ellenkezőjét tapasztalták!

Hogy az ivarok elosztódásának viszonyát mi szabályozza, ezt illetőleg *Hertwig* éveken át kísérletezett békákkal és halakkal; főleg azt tapasztalta, hogy a peték érési fokának növekedésével arányban növekedett a tejesek száma. Sok esetben túlérett peték megtermékenyítése után tisztán hímivarú egyedek fejlődtek. *Hertwig* még azt is tapasztalta, hogy a hőmérséklet csökkenése az ivarszervek kifejlődését késlelteti és a hideg

mulata felé néz, most sarkon fordul s a mennyire sánta lába engedi, a kerítés felé rohan.

A sípot hosszan megfúvóm, a vérebet pedig eleresztem: — Herta, fogd!

A kutya, mint a nyíl, hangtalanul beleveti magát a patak vizébe. A polyák észrevette a támadást, irányt változtat, a zuhatag felé menekül, hogy ott a kerítés léczdorongján a víz fölé csúszva, elkerülje négy lábú ellenfelének támadását.

Most fölkapaszkodik a kerítésre, vérebem is most ér a zuhataghoz, mint az acélrugó fölpattna s lábánál megragadva, magával rántja az atyafit a hideg zuhatagba.

Az orvhalász előbb lábolja a feneket, csurronvízesen ismét fölkapaszkodik a kerítésre, vérebem pár ölnyire alatta ér a parthoz, a léczdorongok között fürgén átsiklik és a kerítésen túl vicsorgó fogakkal és rekedt, mély hangon megugatja a kelepcebe került polyákat. Az meg visszacsúszik a zuhatag felé, ott a parton fölfelé menekül, az eb pedig a kerítésen kívül követi.

A felső kanyarulatban újabb meglepetés: a lesben álló markos rendőröm ölelő karjai fogadják. A vérebem is odaugrik és a földre bukott fogoly arca felé vicsorítja éles fogait. Szijra fűzöm és megveregetem derék munkát végzett pajtásomat, a sánta Barteket pedig szerető gondjaiba veszi a diadaltól sugárzó arcú honvédem.

Az éjszaka fekete fátyolával letakarta a Magas Tátra öreg kúpjait.

A völgy széles tisztásán vérvörös zsarátnok izzik, körülötte honvédek sütkéreznek és pipáznak. A molnár meséli:

— Őrszemekkel dolgozott, a gazember, azért nem tudtuk eddig marokra keríteni. Mikor az erdőben lekúsztam, a szegélyen álló polyák kölyök észre vett. A kezében hosszú dorongot szorongatott, melynek végére fenyőrózse volt kötve. A rúddal többször bólintgatott, aztán — illa-berek, nádak-erek — úgy eliszkolt, mint az üldözött nyúl. Régen volt, mikor a csikóim még bírták ezt az iramot!

A beszéd lassan elhalkul, a grániczjáró három honvéd tekintete a tűzbe mélyed.

Gondolataik messze szállnak. Valahol a Szarmát sívó homokjában örök álmait aluszsza polyákverő pajtásuk, a ki télvíz idején, dúló hóviharban itt járta, őrizte a grániczot. A nágy hegyekről álmodik, hol az ő szépséges birodalma volt s a hol az ősvadonban kalászás idején pompázik a megkésített tavasz.

És a három grániczjáró honvéd egyszerre érzi, hogy nagyon csípős a pipájuk füstje, mert a szemükből nehéz könnyesepp gördül le az arcukon.

inkább a himivarúaknak kedvez; ilyen kísérletnél 260 him esett 85 nőtényre.

Nüsslin a Bieler-tóban fogott kék marenánál azt észlelte, hogy az ívás kezdetekor a tejesek vannak túlsúlyban, majd fokozatosan emelkedik az ikrások száma és az ívás vége felé már az ikrások vannak többségben.

Hogy a felsorolt tényezők közül melyik játszik közre, hogy a Balatonban íváskor sokkal több az ivarérett ikrás fogassüllő, mint a tejes, annak eldöntése külön tanulmányt igényelne. Annyi azonban bizonyos, hogy nagyobb lakomák díszhalául jóval inkább keresik a formásabb, karcsúbb tejest, mivel a tálban is jobban fest a poczakosabb ikrásnál, mely utóbbinak lazább húsa főzéskor sokkal hamarabb szétmálik és azért érthető, hogy a hivatásos szakácsok miért veszik meg szívesebben ilyen alkalomra inkább a tejes fogassüllőket.

A balatoni fogassüllő ivarának aránytalan eloszlására megemlítem, hogy 1915 július 5-ikén, tehát jóval a fogassüllő ívása után, a keszthelyi halászok a *Balatonkeresztúri* köves helyekről 8 métermázsa fogassüllőt fogtak ki, ebből 7 métermázsa zömök, ikrás és csak 1 métermázsa volt karcsúbb tejes.

E szerencsés halászati nap zsákmánya halászaink szerint úgynevezett „melegedő süllő” volt, melyek „tetvességük” miatt keresték fel a keresztúri veresszínű köveket, hogy azokhoz dörzsölve fejüket, megszabaduljanak a kopolyúikon és fejük külső részein élősködő alsórendű rákocskáktól, mely dörzsölködés a veresszínű köveken fejüket egészen vörösre színezte.

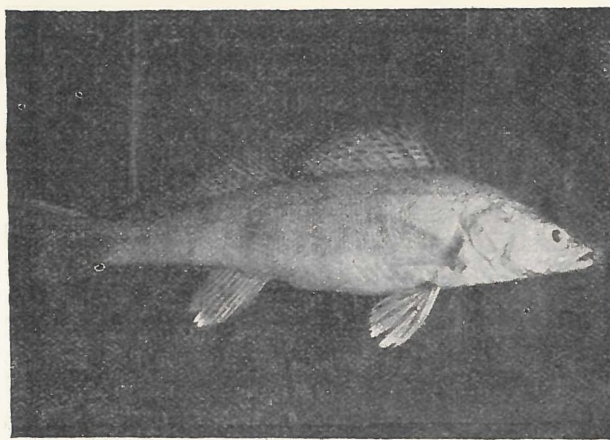
Még nagyobb tömegekben fogják halászaink az ilyen „köves” és „buczkás” helyeken az ívófélben levő süllőt, mikor e köves helyeket azért keresi meg, hogy hasát odadörzsölve ivartermékeit könnyebben kiüríthesse.

Tudvalevő dolog, hogy a fogassüllő ilyen köves helyekre szereti ikráit lerakni, de ha mesterséges gyökényalábokat helyeznek el a Balaton buczkás- és köveshelyű vizébe, azokra is rárakja ikráit. Előfordulnak azonban elég gyakran esetek, hogy a keszthelyi halásztelep emberei alig fognak ki néhány darab fogassüllőt, de ilyenkor is megfigyelhető az ivarok aránytalan eloszlása. Így pl. ez évi március 29-ikén csak 18 kilogramm fogassüllőt fogtak ki, melyből 2 kilogramm volt a tejes és 16 kilogramm az ikrás; március 30-ikán csak 6½ kilogramm fogassüllő került a szárazra Keszthelyen és ebből 1 kilogramm tejes és 5½ kilogramm ikrás volt.

Tekintve, hogy a legújabb *Antipa dr.*-féle monográfiában, valamint a *Vogt*, *Grote* és *Hofer*-féle nagy munkában fogassüllő és a kősüllő alakjára, életére és halászatára vonatkozó adatok közül némelyek a Balatonban élő süllőkre nem találunk, célszerűnek tartom mindkét munkának különösen a kősüllőre vonatkozó leírását lehetőleg a maga egész terjedelmében közölni, hogy esetleges eltérő megfigyeléseimet, illetőleg megjegyzéseimet az idézett szerzőkkel szemben azonnal megtehessem. Lássuk tehát először *Antipa dr.* nyomán a kősüllő leírását, mely leírás jobban megfelel a Balatonban élő halfajnak is.

Kősüllő (Lucioperca volgensis Pall.). Teste kevésbé nyújtott, feje rövidebb és magasabb. Állkapcsa hátrafelé legalább is a szemnek közepéig nyúlik. Kutyafogai kevésbé fejlettek. Az elülső kopolyúfedő merőlegesen felfelé haladó széle jóval előbbre hajlik. Farkalatti és hasi úszóinak tüskei szabadok. Farkalatti úszójában 2 síma és 9 osztott, a 2-ik hátúszójában 21—22 kis sugár van. D I. 13—14. D II. 2/20—22. P. 14—15. V. 1/5. A 2/9 C 17 L. I. 70—72. L. tr. 10/17—18. A kősüllő a fogassüllőtől *Antipa dr.* szerint a következőkben tér el:

1. Az általános testalkotás valamivel rövidebb és vastagabb, a fej is rövidebb és magasabb.
2. A száj sokkal kisebb, az állkapocs hátrafelé nem ér a szem mellső szegélyéig.
3. Az elülső kopolyúfedő merőleges ágának széle jóval előbbre hajló.
4. A farkalatti úszó kisebb és csak 9 (kivételesen 10) lágy sugárral bír.
5. A testnek általános színezése is eltér, mert míg a fogassüllőnél a sötét harántsávok elmosodottak és egymásbafolyók, addig a kősüllőnél 8 nagy, széles, élesen határolt harántsáv van, melyek párhuzamosan lehúzódnak a hasi oldalig, ahol lassanként elvesznek.
6. A pikkelyek sokkal nagyobbak, mint a fogassüllőnél, úgy hogy hasonlónagyságú példányoknál kevesebb pikkelye van egyik fajnak, mint a másiknak.
7. A fogassüllőnek elülső kopolyú fedője rendszeren pikkelynélküli, míg a kősüllő-

1. kép. Kősüllő a Balatonból.

nek elülső kopolyúfedője apró pikkelyekkel borított. 8. A háti és a farkalatti úszók sávozottsága a kősüllőnél erősebb. 9. A kősüllő szeme rendszeren nagyobb, mint a fogassüllőé és a test teljes hosszának 5—5½%-ával egyenlő (22—25 cm. nagy példányoknál), míg a hasonlónagyságú fogassüllőnél a szem a test hosszának körülbelül 3½%-ával egyenlő.

A kősüllő Romániában sokkal ritkább hal, mint a fogassüllő, mert csakis a Dunában, kiöntéseiben, a Duna torkolata táján, a tengerben és a Razelm tavában fordul elő. Az ország belföldi tavaiban és mesterséges halastavaiban nem él. Sokkal kisebb mennyiségben fogják, mint a fogassüllőt; mennyisége azonban aránylag elég nagy. Nagysága Romániában is mindig valamivel kisebb, mint a fogassüllőé, mindazonáltal a 40—50 cm. nagyságú példányok nem tartoznak a ritkaságok közé. Életmódra sokban hasonlít a fogassüllőhöz, de inkább szereti a kiöntések, mint a Duna elevenebb vizét és azért a Duna kiöntéseiben fogják nagyobb mennyiségben. Nagy ragadozó ő is, de nem éri el e tekintetben közeli rokonát; ebfogai kevésbé fejlettek, ez is bizonyítja kevésbé ragadozó voltát. Ívási ideje és helyei Romániában ugyanazok, mint a fogassüllőé, húsának ugyanazon íze van és fogási módja is hasonló. (Folyt. köv.)

Hogyan gazdálkodjunk folyóvizekben?

(Folytatás.)

(fs.) Ha és a mennyiben ilyen eszközökkel célt nem érhetnénk, nem marad más hátra, mint mesterséges népesítés útján a csukát szaporítani. Minél inkább terjed az ipar és a kultúra, annál szűkebb korlátok közé szorulnak a halak életfeltételei, kiváltképpen pedig azok sza-

porodásának a lehetősége. Bár sok olyan víz van, a melyik bővelkedik halnak való természetes táplálékban, halászatiilag azonban egészen kihasználatlan azért, mert hiányzik az ehhez való halállomány; hiányzik azért, mert a természetes felújulások lehetőségétől részben vagy egészen megfosztottak. Nyomatékosan hangsúlyozzuk, hogy a halász eme viszonyok között nem szorítkozhat csak halfogásra, hanem maradandólag kell gondoskodnia megfelelő halállományról, mert csak ezek útján értékesítheti a vizei által kínált természetes haltáplálékot. Ezt elérendő, kénytelen vizeit akár tavasszal, körülbelül áprilisban vagy májusban szabadjára eresztendő apró ivadékkal, akár pedig ősszel éves anyaggal népesíteni. Amazt csakis erősen füves és lankás helyekben bővelkedő vizekben tanácsos végezni, akkor is minél több helyre leendő elosztással, hogy őket egymás falánksága ellen oltalmazzuk. Ugyanezen okból célszerű a népesítést nem minden évben, hanem periodikusan, csupán minden harmadik évben teljesíteni, nehogy a később kirakott ivadék az előbb kihelyezettnek legyen martalékává. Ilyen népesítés mellett az ivadék száma természetesen megfelelően emelendő. Ebben az irányban kivált Bajorországban folyik rendszeres tevékenység, a mennyiben mintegy 700,000 darab apró- és vagy 30—40,000 drb éves csukaivadékat fordítanak ott halasításra. Eme szükségletet kielégítendő, némelyek rendszeresen úzik a csukaivadék termelését. A mennyiben azonban aránylag sűrűen halasítanak vele s így a halász, ha azt venni kénytelen, nagy költség árán juthat csak célhoz, jól teszi, ha kiki maga termeli ezen anyagot annyival is inkább, mert nem jár különösebb nehézséggel.

Igy Bamberg közelében az aischgrundi tógazdák a következőképpen járnak el. Márcziusban, midőn a pontyos tavaikban a vizet feldugják, abba néhány darab ivarérett csukát is engednek. Ezek csakhamar leívnak s az ivadék őszig annyira fejlődik, hogy darabját 2, 3, sőt 5 pfennigért értékesíthetik. Ily úton a pontyhozam észrevehető csökkentése nélkül még szép mellékhaszonra is tesznek szert. Ezzel kapcsolatban megemlíti azt is, hogy a csukaivadéknak külön csukanevelő tavakban való termelésére irányuló kísérletek ekkoráig nem vezettek eredményre, mert az tűnt ki, hogy ha kisebb tavat sűrűen népesítenek csukaivadékkal, ez a falánk jószág egymást falja fel s a hozam emiatt soha sem kielégítő. Ellenben biztosan célzt érünk a nagyobb pontyhízaló tavakban, a fentebb leírt módon eljárva, mert az apró csukaivadék a nagyobb pontyok mellett mindenkor kifogástalanul fejlődik. Fontos azonban, hogy ezt az ivadékot ősszel okvetlenül lehalásszunk és a célbavett halasításra fordítsuk, mivel tavakban nehezen és csak igen nagy veszteséggel lehet őket átteleltetni.

Egy másik, nagyban tenyésztő tógazda viszont a következő módon termeli a csukaivadékat. Mintegy 25 ha kiterjedésű hízaló tavában, a melyben pontyon és czompón kívül bőven tart csukát is, a vizet tetszés szerint duzzaszthatja. A tó medrében köröskörül számos csukafiasító tavat készítettett, a Dubics féle pontyriasító tavak alakjában. Eme tavacsók kiterjedése 20—50 m² között változik, átlagos mélységük pedig mintegy 30 cm., egyébként pedig fenekük erősen gyepes. A kis tavak töltése mellett mintegy félméter mély árok húzódik, a mely kigyózó vonalban vezetve, a tóig folytatódik. A csukaivás elkövetkezésekor a tó tükrét annyira emelik, hogy a most említett ivótavakat is eláraszsza a víz. Am a szélvizeket kereső csukák hamarosan megleglik az árkokat s ezeken át az ivótavakat s ugyancsak töme-

gesen rakják le ott petéiket. Az eredmény mindig biztos, a mit a szóbanforgó tenyésztő annak tulajdonít, hogy az anyák abban a vízben ívhatnak le, a melyikben előzőleg tartózkodtak, mert tapasztalása szerint, a peték fejlődése mindenkör megakadt, ha az ivarérett anyát egyik vízből a másikba helyezte át. A petéknek kelésig való érlelése 10—14 napot igényel s az ivadék pedig azontúl is még vagy négy héten át marad az ivótavakban s közvetlenül ezekből lesznek elszállítva. Mondanunk sem kell, hogy az anyákat az ívás után kifogják az ivótavakból. Kezdetben a csukaivadék a kis tavakban bőven kínálkozó parányi szervezetekből táplálkozik, de már néhány napos korban, mint ezt a tenyésztő állítja, hozzányúl más halak, főleg az akkor ívó sügér petéihez is. Ezt a körülményt ez a tenyésztő akként fordítja hasznára, hogy rendszeresen gyűjteti a sügérnek füzérszerű ikráit s tömegesen rakja az apró csukák elé, a melyek azt falják is és annyira jól fejlődnek, hogy négyhetes korban okvetlenül lehalásszúak, főleg azért is mert ebben a korban már egymást támadják.

Lehet azonban csukaivadékat az ikráknak mesterséges termékenyítésével és költetésével is termelni, hasonló módon, mint azt a salmonida-féléknél tesszük. Az ívóhalak szokásos fejése által megszerezze az ikrás petéit és a hím tejet s azokat egy toll zászlajával kellőn összekeverjük, majd kevés víz hozzáadásával módot nyújtunk a termékenyülés tényleges végbemenetelére. Vannak halászok, a kik ezzel az emberi közreműködést befejezettek tekintik, mert csupán megtermékenyített ikráknak kihelyezésével szolgálják a népesítést. Am, a kik így akarnak eljárni, jobban teszik, ha az ikrákat vízzel való vegyítés előtt juttatják rendeltetésük helyére, azaz közvetlenül azután, a mikor a kétféle nemi terméket összekeverték, mert abban a pillanatban, a mikor a víz közvetítésével a megtermékenyülés tényleg végbemegy, a petéről egy ragadós héj válik le, az, a melyiknél fogva a pete a növényhez tapad. Más szóval abban az esetben, ha a petéket és a tejet víz nélkül kevertük, elejét vesszük azok összecsomósodásának s így nehézség nélkül szétszórhatjuk a kiszemelt helyeken. Mivel eme halpetéknek még a békés természetű halak között is akad fogyasztója, nagyon tanácsos az azzal bevetett helyeket kellőn körülkeríteni s ilyen módon más halaktól megoltalmazni. Sőt nemritkán e végből lyukasított ládáknak végzik a költetést, hasonlóan ahhoz, mint a pisztrángikráknál láttuk, azzal a különbséggel mégis, hogy kavicságy helyett borókafenyőgalyakra hintik a csuka-petéket. Eme ládákat aztán a partok mentén, mintegy 20 cm. sülyesztjük a vízbe és pedig oly csendes helyeken, a hol a csuka tapasztalás szerint ívni szokott.

Még előnyösebb azonban a csukaikrát *mesterségesen* költetni. Ezen eljárásnál természetesen számolnunk kell a peték ragadós természetével, vagyis olyan költőedényt kell használnunk, a melyek kizárják a peték csomósodását. Ilyen a Macdonald-féle üveg, a mely lényeg szerint egy szájával lefelé fordított palaczkhoz hasonlít, a melyiknek feneké hiányzik s a melyikbe a költővíz alulról felfelé áramlik s az ikrákat állandó forgásban tartja. A termékenyítési művelet befejezése után az ikrákat többször leöblítjük, a fentebb említett ragadós peteburok eltávolítása végett s aztán adjuk a költőüvegbe. Majd a vízszugár erejét akként szabályozzuk, hogy a peték folytonosan mozogjanak, anélkül azonban, hogy ama nyílásig emelkedjenek, a melyiken át a víz az üvegből távozik. Ekként költetik a Bodeni-tó halasításához igényeltető mintegy 2—3 millió csukaivadékat, teljesen kielégítő eredménnyel, a mennyiben

a hatások 60—70%-ra rúg. Emellett víz sem kell sok, mert egy-egy üvegben percenként $\frac{1}{3}$ liter vízjutálékkal mintegy 180—200,000 drb ikrá költethető. A költés kezdetén az ikrák erősen érzékenyek rázkódtatásokkal szemben, a miért gondosan kell ügyelni arra, hogy a az ikráknak rotálása mentől csendesebben menjen végbe. Már 4—6 nap múltán az ikrák színárnyalata észrevehetően sötétebb lesz a szempontok feltünése folytán, a mitől fogva kevésbé érzékenyek s így élénkebb víz-sugárral is dolgozhatunk. Sőt a gyakorlat nyújtotta tapasztalás szerint szükséges is ilyennel dolgoznunk, mivel erősen emelkedik az állatok légzéséhez igényelhető levegőszükséglet. A víz hőmérséklete szerint, a költetés 10—14 napig tart; ámde a mint az első halporontyok megjelennek, annak a menetét megszakítják s a petéket alkalmas költővályukba öntik, a hol néhány óra után valamennyi kikel. Ajánlatos az ivadékot itt felnevelni, természetesen annak a szem előtt tartásával, hogy szikzacskóik felemésztésének pillanatától fogva, táplálkozásukról is gondoskodunk, kellő mennyiségű bolharákocskáknak (daphniák) adagolásával. Mivel ez a kosztoltatás legalább 5—6 hétig tart, természetesen csak úgy felelhetünk meg eme követelménynek kifogástalanul, ha egyidejűleg daphyiatenyésztést is folytatunk.

Befejezésül még csak azt hangsúlyozzuk, hogy a halászt mindig az a gondolat vezesse, hogy leg-helyesebben akkor cselekszik, ha a népesítéshez kívántató anyagot saját maga termeli. Ezzel nem csak a leg-elsőbban ér célzt, de a köznek is szolgálatot tesz, mert kétségtelen, hogy mentől inkább lesz termelővé annál inkább hajlik az okszerű kíméletre, nemcsak a halak kifogására törekszik, hanem olyan halállomány létrehozására és fenntartására, a melyik által a víz maradandólag mentől inkább hasznosítható.

5. Dévéres és süllős vizek.

A márnaszíntájhoz, megfelelő átmenettel, a folyók leg-halásabb része: a dévérszíntáj csatlakozik. Eme színtáj halbősége nemcsak a halállományban, hanem azok fajták-szerinti gazdagságában és változatosságában is nyilvánul, megfelelően ama változatosságnak és sokoldalúságnak, mely a halak életmódját illetőleg ezen szakaszt jellemzi.

Vízminőség dolgában, a dévérszíntáj annyiban üt el az előző márnaszíntájától, hogy a víz még inkább felmelegszik, a sebje ellenben csökken; egyébként állandóan zavaros és mély; a meder többnyire lágy, főnyes itt-ott agyagos vagy iszapos. Az anyamederhez bőven csatlakoznak, folyás nélkül levő holtmedrek. A partok lankás részeit sás, nád és másféle vízinövények, köztük gazdagon a vízalattiak borítják, mely körülmény nagyban fokozza eme vizek haltápláléktermőképességét; főleg az áramlástól ment helyeken, mint a holt medrekben, díszlik az apró és legapróbb növények óriási tömege. Eme bőséget érhetővé teszi az árammentes helyek emelkedő temperaturája, valamint az ott lerakódó szerves és ásványi anyagok jobban érvényesülő hatása. A növényvilág gazdagságával karöltve jár természetesen az állatvilág bősége is, s az nemcsak egyedekben, de fajtákban is bőven kínálja a halak természetes táplálékát és pedig úgy a parton, mint a mélyben élő úgynevezett fenéktáplálékot, valamint a szabadvízi és a légbeli táplálékot is.

A fenéktáplálék leg-inkább rovarokból, ezek álczáiból, aztán csigákból, kagylós állatokból, gilisztákból, rákfélékből stb. telik, míg a szabadvízi táplálék az ősalakokból, a parányi héjasokból stb. áll. Légbeli táplálékunk viszont a rovarok és bogarak ama szárnyas

fajtáit mondjuk, a melyek a levegőből hullanak a vizek tükrére s a melyek, tekintve a dévérszíntájhoz tartozó vizek óriási felületét, éppen nem kicsinyelhető részét alkotják a természetes haltápláléknak.

Eme vizekben élő növények és állatok sokasága és változatossága mellett, mint már említve volt, a dévérszíntájon élő halak is sokfélék. A lágy medernek és e meder növénybeli gazdagságának megfelelően, kiváltképpen ama halfajták vannak erősen képviselve, a melyek petéiket növényekhez tapasztják. Am ebben, a halállomány fenntartását illetőleg, bizonyos mérvű hátrány rejlik ama halfajtákkal szemben, a melyek a folyó sodrában és a fenéken ívnek. Ez utóbbiak ugyanis mentek attól a veszedelemtől, hogy szárazra jussanak, holott az előbbie a vízszín természetesen ingadozása miatt ennek annál inkább ki vannak téve, minél sekélyebb vízben ívik az illető halfaj. Szerencsére a természet rendkívüli bő szaporasággal áldotta meg éppen a dévérszíntájbeli halakat, a mellett oly gyors kelést és fejlődést is biztosított részükre, a mi bőven ellensúlyozza az említett hátrányt, sőt azt a veszteséget is, mi az ikrákat azzal éri, hogy a partmenti régiók állatállománya táplálék gyanánt fogyasztja a halpetéket. A dévérszíntáj általános létfeltételeit illetőleg utalni kell még arra is, hogy ellentétben az eddig tárgyalt folyószakaszokkal, az itt szóbanforgó színtájnál, tekintettel a jelentékeny vízmélységre és a vizek igen nagy kiterjedésére, jogosan szólhatunk partlakó-, fenéken és szabad vízben élő halakról, vagyis élhetünk azzal a megkülönböztetéssel, mely tavaknál és tengereknél szokásos.

A dévérszíntáj halféleségeinek sokaságára való tekintettel teljes lehetetlen minden egyes fajtát külön tárgyalni, hanem csakis a halgazdaságilag legfontosabb félések ismertetésére fogunk szorítkozni. A békés természetűek közül a vezető dévéren kívül itt él a gazdaságilag nagy értékű *ponty* és *czompó*, továbbá a *pirosszemű* és a *vörösszárnyú keszeg*, a *kárász* s egy egész sora a kevésbé értékes *fehérhal-télék*nek. Eme régió legértékesebb ragadozója a *fogassüllő*, a melyik mellől sohasem hiányzik a *süger*, a *harcsa*, a *buczó* és a *durbincs*. Mindezek felül a felsőbb színtájak hasznos halai közül is otthonosak még a *domolykó*, a *paducz*, főleg pedig a *csuka*, a melyik itt csak úgy jól éri magát, mint az előzően tárgyalt színtájokban. Végül a dévérszíntáj érintik még a tulajdonképpen vándorló halak is, mint az *ángolna*, a *lazacz*, a tengerek közelében az *aloza*, a *tengeri lazacz* és a *tokfélék*.

A *dévér* természeténél fogva a legnevezetesebb békés hala a róla elnevezett színtájnak; egyébként valamennyi melegebb víz természetesen tóban is otthonos. Különösen kedveli az agyagos és iszapos hináros feneket, a hol seregese járva, nyáron a feneket túrva szerzi táplálékát, mely gilisztákból, rovarálczákból és efélekből áll. Túrásával természetesen zavarja is a vizet, a mi a halásznak könnyen elárulja tartózkodása helyét. Rendszerint május és június hó folyamán ívik, mi végből tömegesen vonulnak a medernek áramtól védett elgazosodott helyeire, avagy holtágakba. Ivás idején a teljes fején, törzsén és úszóin szemölcszerű kiütés támad. A nőstény élénk pocskolás közben több százezer szem, vízinövényekre tapadó, petét rak. Az azokból kikelt ivadék a parti zónákban marad mindaddig, a míg eléggé megerősödik, aztán a fejlettekkel együtt a mély részekre vonul. Télen a meder legmélyén, seregbe verődött tevel, illetve pihen. Ezen életmódból önkényt következik, hogy a dévér fogását csak kivételesen végzik egyes példányok fogására alkalmas eszközökkel: horoggal vagy varsával,

hanem úgy nyáron, mint télen a jég alatt, nagyszerszámmal űzik azt. Fogása főleg zavaros vízben és éjjel kiadós. A hol természetes ívóhelyei nem elégségesek, avagy pedig, a hol azok a szabályozás révén elpusztultak, ott a halász okosan teszi, ha ilyenek létesítéséről gondoskodik. Ezt vagy azzal éri el, hogy alkalmas részekre növényeket telepít, vagy pedig mesterséges úton készít megfelelő ívóalkalmat. Egyik módja ennek abban áll, hogy a partmentén lankás és árammentes helyeken, esetleg holtágban, kis víz idején czölöpöket verünk a földbe, a melyeket a tavaszi várható vízálláshoz mérten, ez alatt mintegy 20 cm.-re kereszttrudakkal, esetleg dróttal kapcsolunk egymáshoz, azért, hogy a rudakra, illetve drótra boróka, avagy más alkalmas fenyőgalyakat aggathassunk. Egy más módja az, hogy a kiszemelt helyen, mintegy 50—200 m² felületen fenyőcserjéket ültetünk olyan módon, hogy azok csúcsa a várható tavaszi víztükröt elérje. Olyan vizeknél pedig, a hol nagyobb vízszíningadozás várható, úszótutaj alakjában készült ily ívóhelyek is czélszerűek. Nevezetesen dorongfából, drót segítségével, rácsot készítünk és ezt vízálló növényekkel avagy galyakkal megrakva, úgy terheljük, hogy az mint úszótutaj, a víztükre alá süllyedve, a mederbe eresztett horgonyhoz erősítetten lebegjen. Mindezen létesítményekre, a nyáron ívó halak szívesen rakják petéiket, úgyhogy általuk kevés költséggel, felette hasznosan szolgálhatjuk a halállomány szaporítását. Ha pedig az az egyes jogosultakra túlnagy terhet róna, ám akkor az érdekelt jogtulajdonosokból álló halászati társulatoknak nyílik igazán üdvös tér a cselekvésre. Kiváltképpen olyankor, ha a hajózás vagy a vízlevezetés okából foganatosított szabályozási munkálatok gátolják a halállomány természetes szaporodását és fölújulását, fontos az, hogy a jelzett irányban a halászat segítségére legyünk, mert az említett művek alkalmasak arra is, hogy a hajók okozta hullámcsapásoknak az ivadék partravetésével járó káros következményei ellen oltalmazzák az apró, tehetetlen halivadékat.

Olyan esetekben, a midőn nem hiányoznak a természetes ívóhelyek, de attól kell tartanunk, hogy az ivadék a ragadozóhalak, vagy egyéb halellenség falánkságának eshet áldozatul, sikeresen védelmezhetjük halállományunkat azzal, hogy az alkalmas partrészletet megfelelő dróthálókerítéssel zárjuk körül s oltalmunkat az ezen területen akár természetesen lerakott, akár pedig mesterségesen oda telepített halpetékre és az azokból kelt ivadéokra is kiterjesztjük. Kisebb keretekben űzött tenyésztésnél esetleg az is elegendő, ha a dévérpetékkal bepetyegtetett vizinövényeket kosárba, léczből vagy dróthálóból való rekeszbe, esetleg valamely használt varsába rakva, süllyesztjük el a part mellett.

Ezzel kapcsolatban megemlékezhetünk a dévéres vizeknek mesterséges halasításáról is. Nevezetesen nincsen akadály annak sem, hogy a vizinövényeken tapadó dévérpetéket más vizekbe is áttelepítsük, főleg akkor, ha az huzamosabb szállítás elkerülésével mehet végbe. Lehet ivarérett anyahalakat is áttelepíteni, úgy hogy e két eljárás bármelyike alkalmas a dévérállomány mesterséges szaporítására. Bár a dévért, a pontyhoz hasonló módon, minden különösebb nehézség nélkül mesterségesen is lehet ivatni a gyakorlatban, sem ilyen peték sem pedig dévérivadék termelésével nem foglalkoznak. Kiemelendő, hogy a pontyos tavak nagyban alkalmasak a dévér szaporítására. Az ikrákkal megrakott növényzetet a tavak füves partjain, mintegy 10—20 cm. süllyesztjük a víz alá, hol a peték gyorsan kelnek s az ivadék őszig népesítésre alkalmas anyaggá fejlődik. Főleg a

nyújtó és hizlaló tavak alkalmasak erre a célra s fel is használhatók anélkül, hogy azzal a pontyhozamot észrevehetőleg befolyásolnánk.

A ponty piaczi értéke köztudomás szerint jóval fölözi a dévérét. Habár életfeltételeit illetőleg a dévérszintájára nézve kedvezőnek mondható, feltűnő, hogy a természetben aránylag nagyon gyéren található őt a folyók eme szakaszán. Ennek természetes magyarázata ama veszedelemben állhat, a melynek a ponty természetes fölújulása az ilyen vizekben kitéve van. Tudvalevőleg május és június hónapok folyamán, tartósabb meleg hatása készíti őket az ívársra, a mikor a legjobban átmelegült szélvizekbe, kiváltképpen a frissen víz alá került gyepes mélyedésekre vonulnak, hogy tapadó ikráik fűszálakra jussanak. Bár az ivadék gyorsan kel és jól fejlődik, a vízszin ingadozása folytán vajmi gyakran megesik, hogy ívó helyeik s velük együtt az egész pontygeneráció szárazra kerül s elpusztul. Ebben leli magyarázatát az a körülmény, hogy egyes folyórészekben egészen apró ivadékon kívül csupa teljesen kifejlődött példányokra akadunk, míg a közbeeső évjáratok képviselői teljesen hiányoznak. Viszont ezekből kiviláglik az is, hogy a pontytyal egyszer való népesítés sohasem jár teljes sikerrel s legfeljebb csak annyi eredménnyel, hogy a szabadjára bocsátott ivadékot mint piacra kész árut láthatjuk viszont. A ki közvizekben czélt akar érni, annak évről-évre rendszeresen kell a pontytyal halasítani. Szerencsére eme feltételnek nem nehéz megfelelni, mivel a tógazdaságok révén a kívánt növevényanyagot kifogástalan minőségben kaphatjuk. Ám a ki ilyent vásárol, annak nem eléggé ajánlhatjuk azt, hogy az anyagot megbízható helyekről és kifogástalan fajtájú pontyokkal dolgozó gazdaságokból szerezzze, mert tudnia kell, hogy e téren a czéltudatos keresztezés olyan fajtákat hozott létre, a melyeknél a gyors fejlődés és hízkonyosság fajtajelleggé vált s ennek folytán az ilyenek összehasonlíthatlanul jobban értékesítik a táplálékot, mint a régi, sokszor teljesen degenerált fajtabeliek. A gyakorlat amazokat *gyorsnövésű* vagy *nemesfajta ponty* névvel tüntette ki. Alakjuk zömök, a fej kicsiny, ellenben a mar széles és hirtelen emelkedő. Ennek folytán az állat alakja nem nyújtott, hanem tányérszerű. A gyakorlatban azt nézik, hogy a hal testének legnagyobb magassága minő arányban áll a test teljes hosszához? Ha ez az arány olyan, hogy a test hossza nagyobb a háromszoros magasságnál (3:1), azt kedvezőtlennek és elutasítandónak tartják. A nemes fajta tehát gyorsnövésű pontytól elvárjuk, hogy még mostoha körülmények között is az egynyaras ivadék 30—50 gr., a kétnyaras 350—500 gr., a harmadik éves pedig 1200—1500 gr. súlyt elérje. Egyébként a halasítás dolgában legkönynyebben úgy érhetünk czélt, ha kétéves, ú. n. nyújtott ivadékkal halasítunk, mivel ebben az esetben egy nyáron át piaczképes anyagra számíthatunk. Legolcsóbban pedig úgy jut a halász célhoz s ezért leginkább az ajánlható, ha ő maga termeli a népesítéshez kívántató anyagot. Teheti pedig azt vagy úgy, hogy a közismert pontyos tavakba ívársra érett anyahalakat helyez, vagy pedig, hogy ezeket a csukaszaporításnál már leírt ú. n. Dubics-féle fiasító tavakban ívatja le. Lényeges és fontos az, hogy ama tavakat mindig közvetlenül a használatba vétel előtt árasztjuk el vízzel s hogy az ivadékot kikelésük után 8—10 napra növesztőtavakba helyezzük át, mert különben sokaságuk miatt éhségnek, sőt elpusztulásnak lehetnek kitéve. De nem szabad elhallgatnunk azt sem, hogy néha a Dubics-féle eljárás mellett is érheti a termelőt baleset. Nevezetesen hirtelen tavaszi

hősülyedések idején a fiasítótavak csekély víztömege annyira lehül, hogy emiatt a halállomány egészen elpusztul. Ennek elejét veendő, tanácsos a fiasítást a fagyoszentek utáni napokra halasztani, vagy pedig ha nem akarjuk a májuseleji szép napokat felhasználatlanul hagyni, akkor gondoskodnunk kell arról, hogy legyen kellő feleslegünk úgy anyahalakban, mint fiasítótavakban azért, hogy a netán megsemmisült ivadék helyett újat produkáltathassunk. (Folyt. köv.)

TÁRSULATOK. EGYESÜLETEK.

Az Országos Halászati Egyesülethez a hadbavonult *halászkok felmentése* ügyében az alábbi leirat érkezett:

Magyar kir. földművelésügyi miniszter 7884. szám 1915. II. fő- B/2 ü. o. — A hadbavonult tógazdasági alkalmazottaknak az őszi lehalászások idejére való időleges szabadságolása, illetve felmentése iránt az egyesület folyó évi október 1-én tartott választmányi ülésének határozata alapján előterjesztett kérelme ügyében közlöm, hogy a honvédelmi m. kir. miniszter úr — intézkedésem folytán — f. évi október 28-án 14.600. eln. 18. szám alatt valamennyi honvédkerületi parancsnoksághoz intézett rendeletében az előterjesztett kérelemnek megfelelően intézkedett.

A honvédelmi m. kir. miniszter úr fent idézett rendeletét az érdekelt tógazdaságok tulajdonosaival leendő közlés végett idezártan megküldöm.

Budapest, 1915. november hó 8-án.

A miniszter rendeletéből:

Roth Lóránd,
m. tanácsos.

Magyar királyi honvédelmi miniszter 14.600. szám, eln. 18/1915. Felmentések katonai, népfölkelési tényleges szolgálat alól, három hónapig terjedő időre.

Valamennyi honvéd kerületi parancsnokságnak.

Állomáshelyeiken.

Budapest, 1915. évi október hó 28-án.

Az 1915. évi szeptember hó 18-ról 13.126/el. szám alatt kelt rendeletemben felhatalmaztam a m. kir. honvéd kerületi parancsnokságot, hogy különös méltánylást érdemlő esetekben és indokolt kérelmére:

1. az önálló mezőgazdákat: stb... legfeljebb három hónapra terjedhető időre felmenthesse.

Ezen három hónapig terjedhető felmenthetést még a következő foglalkozású egyénekre terjesztem ki:

d) halászkok (halászmesterek, halászsegédek, halászmunkások és halastó gazdaságok alkalmazottai) különös tekintettel a haltenyésztéshez, az őszi lehalászáshoz és a halhúsok piacra hozatalához fűződő fontos közgazdasági érdekekre.

A három hónapig terjedő időre kért felmentések engedélyezésénél különösen a következőkre fordítandó figyelem:

c) a felmentési javaslatok, melyeket az illető mező-(erdő-)gazdaság (ipari stb. üzem) helye szerint illetékes főispánok véleményükkel együtt, az illetékes honvédkerületi parancsnoksághoz eljuttatnak, az A. 44. utasítás I. rész 31. §-a szerint intézendők el;

e) a főispáni vélemény nélkül beérkező kérvények véleményezés végett a mező-(erdő-)gazdaság (ipari stb. üzem) helye szerint illetékes főispánhoz teendőik át;

h) a felmentéseknél rendszerint a főispán véleménye irányadó, hacsak a felmentés iránti kérelem katonai szempontokból aggályosnak nem látszik . . .

A felmentések iránt előterjesztett javaslatok, tekintettel arra, hogy azok fontos közgazdasági érdekek megővését, a mezőgazdasági és iparüzemek zavartalan fenntartását czélozzák, a katonai érdekek megővése mellett, a lehető legméltányosabban intézendők el.

A miniszter helyett:

Kardtson,
államtitkár.

Az Országos Halászati Egyesület báró *Inkey Pál* elnöklete alatt november hó 4-én *választmányi ülést* tartott. Jelen voltak: Landgraf János alelnök, Répássy Miklós ügyvezető titkár, Kuttner Kálmán pénztáros, Purgly Pál, Scheiber József, Simonffy Gyula, Valasek Ferencz, Végh János másodtitkár-jegyző és Zimmer Ferencz választmányi tagok, továbbá Darány Agoston, Dobránszky Béla, Schwarz Izidor, Steiner Márkus, Szalkay Zoltán és Walleshausen Jenő egyesületi tagok. Távolmaradásukat kimentették: Corchus Béla és dr. Goszthony Mihály választmányi tagok.

Mindenekelőtt letárgyalták és tudomásul vették a *tógazdasági haltakarmányszükséglet biztosítása tárgyában* az egyesület korábbi beadványára válaszképpen érkezett földművelésügyi miniszteri 7995/915. sz. leiratot, illetőleg a hozzácsatolva megküldött kereskedelemügyi miniszteri 58622/1915. sz. körrendeletet, melynek legfontosabb elvi jelentőségű megállapítása az, hogy a mesterséges *tógazdaságok mezőgazdasági üzemeknek tekintendők* s épen ezért a halak etetéséhez kívánt szemestermények beszerzésénél a szükséghez képest a közigazgatási hatóságok is közreműködni kötelesek. (Teljes szövegét lásd a „Halászat“ ugyanezen számában.)

Ezután a *halpiacz jelenlegi helyzetével összefüggésben* a választmányi ülésre külön meghívott és nagyszámban megjelent nagytermelők és halkereskedők véleményének meghallgatásával, igen behatóan megvitatták a haltermelés nehéz viszonyait, a halforgalom háborús akadályait, a halkereskedelmi üzemen az élőhalak vasúti szállításának különlegesen költséges és kockázatos voltát stb. Az eszmecsere során az az egyhangú felfogás alakult ki, hogy a jelenlegi háborús viszonyok figyelembevételével a fővárosi halpiacz *áralakulásai tekintetében*, különösen az igazán *köztáplálékul szolgáló egyéb állati húsok árait véve alapul, semmi oly rendellenesség nem tapasztalható*, mely az érdekelt tényezők, nevezetesen a termelők, kereskedők és a fogyasztók jogos érdekeit sértené.

Több egyesületi tag felpanaszolta ennek kapcsán, hogy egyes *vidéki városokban a halarak hatósági megállapítása oly hibásan történt*, hogy az illető piacok hal nélkül maradnak, a mi természetesen elsősorban azt a fogyasztóközönséget sújtja, a melynek érdekét az árszabályozás hivatva volna szolgálni. Alapos tárgyalás után a választmány elhatározta, hogy az egyesület *beadvánnyal* fordul a kormányhatósághoz, kérve, hogy az ilyen nyilvánvalóan téves hatósági intézkedések orvoslására mód adassék.

Végül az egyesület pénztárnoka bejelentette, hogy az egyesület részéről a III. hadikölcsönre 4000 K jegyzése megtörtént. (—gh.)

Rudnóvölgyi halászati társulat czímmel Nyitra vármegyében, Divékrudnón, október 28-án megtartott alakuló közgyűlésen új társulat alakult, melynek köte-

lékébe a *Bellanka*-patak tartozik a Nyitrába való ömlésétől a forrásvidékig terjedőleg az összes mellék-patakjaival együtt, összesen 31 község határában mintegy 337 kat. holdnyi vízterülettel. Az érdekelt halászati jogtulajdonosok között csaknem minden község határában a volt úrbéres birtokosság és kisebb partbirtokosok is szerepelnek. Az eddigi rendszertelen, sok tekintetben zsaroló halászat ellenére is, jelenleg is akadnak még igen szép pisztrángpéldányok e vizekben, a társulat működésétől tehát jelentékeny eredmény várható.

A közgyűlésen az összes érdekelt jogtulajdonosoknak közel kétharmad része (215 kat. holdnyi vízterülettel) képviselve volt s ezek két kisebb érdekelt kivételével valamennyien a társulat megalakítása mellett nyilatkoztak.

Az alapszabályok és az üzemterv letárgyalása után elnökké *Sporzon Ernő* ügyvéd, divékrudnói földbirtokost és alelnök-igazgatóvá pedig *Wetzel Sándor* divékrudnói r. kath. plébánost egyhangulag megválasztották.

(—gh.)

A **privigyei halászati társulat** évi rendes közgyűlését Privigyén október 29-én *Lulyák Antal* elnökle alatt tartotta meg. A közgyűlésen az érdekelt 258 kat. holdnyi vízterület $\frac{4}{5}$ -e képviselve volt. Abaffy Adolf alelnök-igazgató bejelentése szerint a társulati üzemtervnek 6977/915 F. M. sz. a. való kormányhatósági jóváhagyása után most már a vízterület egységes hasznosításának akadálya nincs, a múltévi május 23-iki közgyűlési határozat értelmében az érdekelték részéről jelenleg fennálló bérszerződések bemutatása az elnökségnél már megtörtént. A közgyűlés az igazgatói jelentés tudomásul vétele után elhatározta, hogy a jelenleg fennálló bérszerződések figyelembe vételével a társulati vízterületet az üzemtervben körülírt 11 szakaszra osztva 1916. évi január 1-től 1921 évi december 31-ig terjedő 6 évre bérbe adja s a nyilvános árverés megtartására az elnökséget felhatalmazta.

A halászerületek óvása végett elhatározták, hogy jutalmazási rendszer mellett a főszolgabírósnál fel-esketendő és megfelelő igazolványnyal ellátandó társulati halőröket, megbízható egyéneket (elsősorban lehetőleg községi mezőrendőrök, erdőőrök, uradalmi alkalmazottak, útkaparók, stb.) alkalmaznak, főként az általános tilalom idején és az orvhalászok által leginkább veszélyeztetett szakaszokon; a halak védelmére kíméleti tereket jelölnek ki és a pisztrángos patakok medrében zubogókat létesítenek, a rendszeres népesítés céljából pedig erre alkalmas helyeken pisztrángikraköltőtelepeket és ivadéknevelőtavakat. Ezekkel összefüggésben megbízták az elnökséget, hogy a földművelésügyi minisztériumból halászati szakértő kiküldését kérelmezze és a fentiekre vonatkozólag minden szükséges intézkedést tegyen a legjobb belátása szerint.

A jövő évi költségvetést 400 kor. kiadással irányozták elő, melyből 100 kor. a halőrök jutalmazására és 100 kor. a halállomány emelésére fordítandó, a többi pedig részint a már előlegezett, részint az ügyviteli és árverési költségekre esik; fedezetül a befolyó haszonbérösszegek megfelelő része szolgál.

A tisztújítás során közfelkiáltással elnökké *Lulyák Antal* privigyei kir. közjegyzőt és alelnök-igazgatóvá *Abaffy Adolf* járási főszolgabíró újból megválasztották.

(—gh.)

VEGYESEK.

A hadbavonult halászok felmentése ügyében kiadott honvédelmi miniszteri rendeletre, melyet a „*Társulatok. Egyesületek*“ rovatában közlünk, e helyen is felhívjuk az érdekelték figyelmét.

Olcsó a hal. A „Magyarország“ f. évi november 13-iki számában olvassuk, hogy „az igazi szegények már kitapasztalták“.

„Egy kiló finom, jó hal — mondja egy asszony — melyet magam kiválasztok, elevenen viszek haza, félannyiba se kerül, mint egy kiló hús“. (Vásárcsarnoki kalandozások).

Vége tehát mégis csak rájönnek az emberek, hogy ma „haldrágaság“-ról beszélni nem igazság.

A halárak maximálása. Budapest főváros tanácsa, a mint a napilapokban olvashattuk, felterjesztést intézett a belügyminiszterhez aziránt, hogy a sertéshúsnak, a zsírnak, a szalonnának, tojásnak, vadnak és halnak a kereskedelmi forgalmát és árát országosan szabályozzák. Vidéken, úgy halljuk, már több helyen megtörtént a halárak maximálása. Nem mindenhol a kellő körültekintéssel azonban, a minek aztán legfőképp azok vallják kárat, a kiknek érdekében a hatósági árszabályozásnak történnie kellene, vagyis a fogyasztók. Azokra a piacokra ugyanis, a hol az árakat tekintet nélkül a termelési s kereskedelmi kezelési költségekre állapítják meg, egyáltalán nem jut hal. A főváros közelében egyik megyei központban pl. 2 K-ban szabták meg a ponty árát, tekintet nélkül nagyságára, származására, eleven vagy döglött voltára. Természetes, hogy ott pontyot kapni most nem lehet.

Az Országos Halászati Egyesület válaszmánya ismételve is foglalkozott legutóbbi ülésén ezzel a kérdéssel s orvoslás iránt felírta a kormányhatósághoz.

Nagyon kívánatos volna azonban, ha az egyesület tagjai a vidékükön a halakra vonatkozólag esetleg megtörtént hatósági ármegállapításokat lapunk szerkesztőségével részletesen közölni szívesek volnának.

A hortobágyi halgazdaság. A Hortobágyon, Debreczen város birtokán létesített 2000 kat. holdas tógazdaságot, a mint értesülünk, a „Haltenyészítő részvénytársaság“ (Budapest) vette 10 évre bérbe. A tógazdaság munkálatai annyira előrehaladtak, hogy üzemének megkezdése a jövő év tavaszán biztosítottnak tekinthető.

A pézsmapatkány meghonosítása. A „Nimród“ folyó évi október 20. számában olvassuk, hogy „a német kormány, hír szerint komolyan (!) foglalkozik azzal a tervvel, hogy legújabbban két amerikai vadfajt meghonosítson. Az egyik az ú. n. pézsmapatkány (fiber zibethicus), melynek szőrméje „Ondatra“ elnevezés alatt jön forgalomba és felette keresett...“

Hát ezt már igazán nem hisszük el!

Lazaczáteresztők a Rajnában. A nemrég létesült aargauj erőművek nagy akadályai a lazacok felvonulásának a Rajnában. Lehet ugyan a nap bizonyos szakában lazacokat a gátnál észrevenni. De e halak, ha ugyan el nem pusztulnak, miközben a víz árja odasodorja és odaveri őket a vasduzzasztóhoz, avagy pedig az ott kapott sérüléseik következtében el nem gyengülnek, csak nehezen tudnak feljebb jutni, bár arra mindenképp keresik a módot. A hallétra a csatorna egyik sarkában van elhelyezve; a mint azonban a megfigyelések igazolják céljának épenséggel nem felel meg. A hallétra bejárója ugyanis a vízfolyás szélességéhez képest igen kicsiny s a halaknak igen sokáig kell ide s tova uszkálniok, míg sikerül nekik arra rátalálni. Ha azonban odáig el is jutottak, rossz belső berendezésénél fogva semmiképp sem tudván azon feljutni, kénytelenek tehát ismét visszafordulni. A badeni oldalon hasonlóképp van egy hallétra, mely azonban még kevésbé felel meg hivatásának. Aránylag jobb a helyzet a Felső-Rajnában, a mennyiben ott a hajózási zsilipek célszerű módon történő nyitása és zárása lehetővé teszi a lazacoknak fölfelé vonulását. Mindezekből látható, hogy nem elég a törvény rideg betűihez ragaszkodnunk akkor, mikor hallétra beépítését kívánjuk, hanem súlyt kell helyezniünk

arra is, hogy azok megfelelő szakértelemmel is készüljenek, hogy tulajdonképeni céljuknak tényleg meg is feleljenek.

A szigonyozás ártalmas voltát élénken tanusítják azok a statisztikai adatok, a melyeket a német „Haff“-ok (tengerparti nagy, haldús tavak) halászatáról közölnek. A „Kurische Haff“ vidéken szelvényben elterjedt a csukának szigonyozása; igazában el van ugyan tiltva, de azért nagyban úzik, különösen kora tavasszal, a mikor a csukák a Haffba ömlő kisebb vízfolyásokba vonulnak ivni. Harmincz-negyven évvel ezelőtt még nagyobbbrészt 2—3 kg. súlyú csukákat ejtettek így zsákmányul, ma azonban a Memel torkolatánál a 1 1/2 kg.-osokra is rákerült a sor. Ennek az ártalmas halászati módnak a rovására írható, hogy 1906-ban a „Kurische Haff“-ból kikerült csuka mennyisége 650 métermázsa volt, 1908-ban már csak 431 q, 1910-ben 389 q, 1911-ben 256 q, 1912-ben pedig 310 q, a fogás tehát állandó s igen jelentékeny, holott a „Kurische Haff“ többi halfajtainál a fogások mennyisége ugyanazon időben emelkedett. De legmeggyőzőbben szól a szigonyozás ártalma mellett az, hogy a hasonló jellegű vízben, a „Frische Haff“-ban, a hol a szigonyozást nem úzik, a csuka fogás a fent jelzett időszakban megélészereződött!

Haltrágyatermelés az Amerikai Egyesült-Államokban. Észak-Amerika keleti partvidékén teméntelen mennyiségben jelenik meg az év bizonyos részében egy heringféle halfaj, a „menhaden“, a melyet nagy mennyiségben halásznak, de csak halzsír és guano céljaira. A washingtoni kereskedelmi kerület halászati osztályának statisztikája szerint 1912-ben 11,061.000,000 db ilyen halat fogtak, a melyek súlya 300,000 tonnát tett ki 2 millió dollár értékben. A fele a fogásnak Virginia partjaira esett. A halászatban 150 hajó vett részt és a halak feldolgozásával 48 gyárban, melyek üzemi tőkéje 8 millió dollárra rúgott, 5900 személy volt elfoglalva.

Tógazdaságok figyelmébe!

Halászmester több évi gyakorlattal, tőkezelő, **állást keres.** Ajánlatok **Merkli János** halászmester címre, **Nyergesújfalú,** Esztergom megye kéretnek.

TÓTULAJDONOSOK FIGYELMÉBE!

BÉRBE ÓHAJTOK VENNI nagyobb terjedelmű mesterségesen lecsapolható tavat, vagy legalább 1000 hold terjedelmű zárt holt Dunát vagy Tiszát.

PAPP JÓZSEF halászmester, BUDAPEST, I. ker., Lágymányosi tógazdaság.

Pallini Bátor INKEY PÁL iharosi tógazdaságában

kiválóan szép 2—3-nyaras pontyok, igen szép 1-nyaras pontyok, anyapontyok, süllők, amerikai törpeharcsák, compók és naphalak kaphatók tenyésztés céljaira, valamint megtermékenyített süllőikrák is.

➡ Árjegyzéket kívánatára szívesen küldünk. ➡

Vasúti állomás: Csurgó vagy Nagykanizsa. Posta és távirat: Iharosberény.

Tógazdaságaimból ajánlok

1, 2 éves és anyapontyokat

elismert gyorsnövésű fajtámból téli és tavaszi szállításra.

CORCHUS BÉLA
Budapest, IX., Boráros-tér 3. sz.

➡ Tógazdaságok figyelmébe! ➡

Veszek **több ezer métermázsa** élő pontyot, czompót, kárászt stb.

ZIMMER FERENCZ halászmester, cs. és kir. udvari szállító **BUDAPEST,** Központi vásárcsarnok. Telefon: 61—24.

A SÁRDI TÓGAZDASÁG

Levélczím: Tógazdaság Sárd.

Sürgőnyczím: Tógazdaság Kiskorpád.

Vasutállomás: Kiskorpád.

Őszi és tavaszi szállításra elad 1—2—3-nyaras javított **wittingauli** pontyot és anyapontyot, bajorországi **aischgründi** 1—3-nyaras és anyapontyot, japánpontyot (higoi), aranyorfát, naphalat, amerikai törpeharcsát, 1—4-nyaras tavi czompót, fogassüllőt, megtermékenyített fogassüllőikrát és minden egyéb tenyészhalat.

➡ A tógazdaság kizárólag csak tenyészhalat termel. ➡

Árjegyzékkel szolgál a Tógazdasági Intézőség Sárd és dr. Hirsch Alfréd Budapest, Klotild-palota.